

OBSAH

ÚVODNÍ ČÁST 9-20

Dvě města 9-11

Srovnání Prahy s Římem.

Velký příklad 12-13

Vzpomínka na Itálii 12. Vztahy mezi Čechami a Itálií 12-13.

Cesta 13-15

Připomínka Provence 14

Příjezd 15-17

Cesta nočním Římem 15. Úvahy o počátcích kultury v Itálii 16-17.

Cesta do Paesta 17-19

Charakter italské krajiny a přírody. Okolí *Neapole* 17. Na jih 18-19.

PAESTUM 21-40

Paestum

Počátky a historie města 23-24. Paestum v literatuře a v dějepise umění 25-26.

Posvátný okrsek a chrámy 26-29. Poseidónův chrám 30-31. Basilika 31-32.

Chrám Cereřin 32-33. Zvláštní prostředky řecké architektury 33-34. Nálezby při ústí Sele 34-37. Řecká plastika v museu v Paestu (z Hérina chrámu a archaickeho thesauru) 37-40.

NEAPOL 41-72

Neapol starověká 43-62

Procházka Neapolí a pohled s pahorku Posilipo 43-44. Povaha Neapole a její antická minulost 45-48. Antika a antické tradice 49. Museo Nazionale 50 ad. Řecké sochařství a jeho ohlasy 51-57. Helénistická díla 57-61. Římské podbizny 61-62.

Neapolskými ulicemi 62-72

Penidino 62. Dnešní Neapol 64. Středověk a jeho architektura; Hohenštaufové a Anjouovci 64. Neapolské kastely 65. S. Chiara 66. Renesance 66-68. Neapolský barok 68-69. Caravaggio a Ribera 70. Barokní malba 71-72.

POMPEJE 73-104

Pompeje

První dojmy a historie 75-77. Zkáza Pompejí 77. Líčení Plinia ml. 78. Hmotné doklady o katastrofě 79. Objevení a vykopávky 80. Podoba města 81-82. Fórum 82. Chrámy 83. Amfiteátr a termy 84. Obchody a hospody 85. Soukromé domy 86 a d. Nápisy na stěnách 90-91. Náhrobky 91-92. Pompejská malba 93 a d. Řečtí autoři 95-96. Themata 96. Dekorativní ráz a čtyři styly pompejské malby

97–98. Technika malby 98–99. Slohový charakter a maliřský názor 100. Maliřské obory 101. Dionýský cyklus ve Villa dei Misteri 102–104.

Ř Í M 105–226

Ř í m s k á C a m p a g n a 107–112

Ráz místa, jeho obyvatelé, minulost a příroda 107–109. *Antium* 109. *Genzano* 110. Jezero Nemi 110. Vily 111.

Ř í m 112–124

Profil města a jeho podobnost s Prahou 112–113. Římské ruiny a jejich působení 114. Jak rostl Řím; jeho urbanistický ráz 115–116. Úloha baroku při vytváření městského organismu 116–117. Barokní prostory a dominanty 118. Římská náměstí 119. Španělské schody a Fontana di Trevi 120. Zahrady 121–123. Moderní Řím 124. Životnost italského umění 124.

A n t i c k ý m Ř í m e m 125–156

Souvislost nové doby s antikou 125–126. Etruskové a jejich tvorba 126–130. Římská schopnost soustřeďovat 131. Zrod města a jeho vývoj 131–132. Forum Romanum 132 a d. Stavby na Foru, civilní a chrámové 134. Ráz římské architektury, basiliky 135–137, triumfální oblouky 137–139. Palatin 139. Dům Augustův 140. Palác Tiberiův a Domiciánův 141. Palác Septimia Severa 142. Císařská fóra 142. Trajánův sloup a sloup Marka Aurelia 143–144. Koloseum 144–146. Divadlo Marcellovo 146. Termy 147–148. Mosty 148. Akvadukty 149. Mausolea 150. Ara Pacis Augustae 151–152. Forum Boarium a jeho stavby 152. Pomník Marka Aurelia 152–153. Busty císařů a jejich žen 154–156.

Ř í m s t a r o k ř e s t a n s k ý a s t ř e d o v ě k ý 156–171

Křesťanství, jeho zrod a názor na život 156–157. Katakomy 157–158. Starokřesťanské malířství 159–160. Sarkofágy a dekorace 160. Mezník ve vývoji křesťanství 161. Kostely a jejich typy 162. Vztah k antice. S. Maria in Cosmedin, S. Clemente 163. Centrální stavby: S. Stefano Rotondo a S. Costanza 164. Mosaiky 165–166. Pouť k sedmi hlavním svatyním středověkého Říma: Le Sette Chiese 166–169. Zkáza antiky, její studium a obnova 170–171.

D o n o v é s l á v y 171–226

Renesance v Římě. Vatikán a jeho výzdoba: Pinturicchio maluje v Appartamento Borgia 172–174. Borgiové a Vanozza 174. Michelangelova Pieta 174. Papež Julius II. 175. Raffael a jeho malby ve Stanzích 176 a d. Disputa, Škola athénská 176–178. Parnas a další díla 178–180. Bolzenská mše a Osvobození sv. Petra 180. Raffaelova láska a umění 182–184. Výzdoba Farnesiny 184. Galatea 185–188. Historie Amora a Psyché 188–190. Renesanční chrám sv. Petra, historie návrhů a stavby 190–191. Michelangelův návrh a kupole 192–194. Sixtinská kaple 194 až 198. Sibylly a Proroci 198–200. Poslední soud 200–201. Michelangelova Porta Pia 201–202. Římský barok, Il Gesù a další chrámy 202–203. Borromini 203 až

204. Bernini jako architekt 205. Fontany a jejich tradice 205–207. Fontana del Tritone a Fontana dei Quattro Fiumi 207–209. Fontana di Trevi 209. Začátky barokní skulptury 210. Bernini jako sochař 210. Apolló a Dafné 212. Podobizny, Vidění sv. Terezy 213–214. Pravda, Katedra sv. Petra 214. Barokní divadlo 215–216. Caravaggio 216 a d. Díla mládí 217–218. Kaple Contarelli a malby z historie sv. Matouše 218–221. Obrazy v S. Maria del Popolo 221. Caravaggiova další římská díla 222–223. A. Carracci a římské malířství 223. Piranesi a jeho rytiny 223–224. Klasicismus: Canova, Thorvaldsen a Valadier 225. 19. století a moderní doba 226.

TOSKÁNA 227–372

Cestou do Florencie 229–239

Země Etrusků; *Sutri* a *Capranica* 229–230. *Viterbo* 230. *Orvieto* a jeho okolí 231–232. *Arezzo* 232 a d. Fresky Píera della Francesca v kostele S. Francesco 232–239. Příklad do *Florence* 239.

Projižďka po Toskáně 239–268

Krajina, její ohlasy v díle toskánských malířů 239–242. Rozmanitost Toskány a její jednotlivé oblasti 242. *Prato* a jeho dóm 242–243. Fresky Filippa Lippiho 243–244. Lásky v italské fantasii 244–245. *Pisa*, dóm, kampanila a baptisterium 245–246. Dveře Bonannovy 246–249. Nicola a Giovanni Pisano 249. Campo Santo a Triumf Smrti 250–252. *Livorno* a Pietro Tacca 252–253. Cestou do *Volterra* 254. S. *Gimignano* a příjezd do *Sieny* 255–256. Minulost Sieny 257. Sienské hry a slavnosti 258–259. Náměstí a Palazzo Pubblico 259–260. Malby Ambroggia Lorenzettiho 260–261. Jacopo della Quercia a Fonte Gaia 261–265. Sienský dóm 265. Mramorová podlaha 266–267. Pinturicchiovy fresky v Knihovně Piccolomini 267–268. Baptisterium a křtitelnice 268.

Florence 269–272

Charakter města 269–271. Nadání Florentánů 272. Fabulační dar 272. Výtvarné sklony 273. Antická minulost 273. Středověk 275. Vnitřní boje ve městě: guelfové a ghibellini 275. Růst měšťanstva a politický život 275–276. Styk Florencie se světem 276. Florentské umění a jeho obecnost 277. Popularita výtvarných děl a sláva umělců 278–279. Toskánská protorenesance; baptisterium 280. Gotika ve Florencii 281 a d. Dóm a kampanila 282–285. Světská architektura: Bargello, Palazzo Vecchio 285. Loggia dei Lanzi a její sochařská výzdoba 286–287. Florentská náměstí 287–288. Kořeny renesance 288. Nový typ umělce 289–292. Malířské druhy a společenská praxe 292. Dívčí busty 293. Význam oblečení a módy 293–294. Kostým a umění 295–299. Umělci a doba 299. Soutěž na první dveře florentského baptisteria a Ghibertiho díla 299–302. Druhé dveře baptisteria 303. Ghibertiho postavy 303. Brunelleschi a jeho díla (*Ospe-dale*, S. Lorenzo, S. Spirito, kaple Pazzi) 304–307. Alberti a florentské paláce 307–310. Prostředí města 310. Museo Nazionale (Bargello) 311 a d. Nanni

di Banco 312–313. Donatello 313 a d. Andrea Pisano 313. Proroci na kampanile 313–317. Ukřižovaný, Zvěstování a další díla 317–322. Donatellovo stáří, Judita a Maří Magdaléna 322. Rodina della Robbiù 322–324. Desiderio da Settignano 324–327. Antonio Rossellino 327. Francesco Laurana a Andrea Verrocchio 328. Sochařství a malba 328–330. Giottovy malby v S. Croce 330. Masaccio a Masolino, malby v kapli Brancacciù 330–335. Fra Angelico 335–338. Filippino Lippi 338–340. Paolo Uccello a Andrea del Castagno 340. Ghirlandaio 342–347. Poetické umění Botticelliho 347–351. Filippino Lippi 352. Génius Leonarda da Vinci 352–356. Michelangelo jako malíř 355–356. Michelangelo jako sochař 356 a d. Díla mládí 360. David 360–361. Otroci 362–365. Medicejská kaple 366 a d. Jitro a Večer, Den a Noc 367–369. Tragédie lidského osudu; verše, Piety 369–370. Dějinná proměna v 16. století; manýrismus a jeho díla 371–372.

BENÁTKY 373–505

Do Padovy 375–393

Okolí Florencie 375. Zastávka v *Bologni* 376 a d. Jacopo della Quercia 377. Niccolò dell' Arca 377–378. Neptunova kašna od Giovanniho da Bologna 378. Šikmé věže 378. Pádská nížina 378–380. *Padova* 380 a d. Myšlenka osobní slávy 381. Kostel Il Santo 381–382. Donatellův hlavní oltář 382–383. Jezdecký pomník Gattamelatův 383–384. Giottovy malby v Areně 384 a d. Jejich objednavatel 384–385. Velikost a lidskost Giottova umění 386–388. Výtvarné prostředky 388–390. Giotto dal svým postavám řeč 390. Mantegnovy malby v kostele Eremitani 392–393.

Benátky 394–503

Příjezd do Benátek, kanál Grande 394. Město a jeho působení 395–396. Procházka Benátkami, jejich malebnost 397. Aretino píše Tizianovi 398–399. Benátky se snoubí s mořem: Festa della Sensa 399. Poloha města na laguně 400 až 402. Počátky Benátek 402–403. Cesta na *Murano* a jeho památky 403–405. *Torcello* a jeho dóm 405 a d. Mosaika Posledního soudu 406–408. S. Fosca a cesta po laguně 408–409. Kostel sv. Marka 409–411. Benátská středověká architektura 411–413. Dóžecí palác 413–414. Gotické chrámy: Frari a SS. Giovanni e Paolo 414–416. Počátky renesance a rodina Lombardů 416–417. Renesance vrcholná a dílo J. Sansovína 418 a d. Sansovinova Knihovna a další stavby 418–419. Scamozzi 419. Piazza di S. Marco 420–421. Díla Palladiova 422–423. Longhenův chrám S. Maria della Salute 423–424. Osobité formy a výrazy Benátek 424–426. Verrocchiův jezdecký pomník Colleoniho 426–427. Benátské sochařství: Sansovino a Vittoria 427–428. Benátské malířství a jeho charakter 428–431. Počátky benátské malby 431. Rodina Belliniů, Jacopo a Gentile 432–433. Mansueti 433. Básnické vyprávění Carpacciovo 433–435. Giovanni Bellini a Antonello da Messina 435–436. Belliniho Madony 436–439. Pozdní díla 439. Basaiti 440–441. Cima da Conegliano 442–443. Giorgionův objev

443–448. Tizian, povaha jeho umění 448–450. Počátky Tizianovy tvorby 450 až 453. Assunta a další díla 453. Venuše Urbinská a La Bella 453–456. Podobizny 456. Barevné pojetí 456–457. Styl stáří 458 a d. Svědectví o Tizianově malířském postupu 459. Vrcholná díla, Pieta, Pastýř a nymfa 460–461. Umění Lorenza Lotta 461–463. Dva typy benátské malby 16. století: Veronese a Tintoretto 464 a d. Veronesovy začátky 464–465. Inkvisice vyšetřuje Veronesa 465 až 467. Díla v kostele S. Sebastiano 467. Malby v Dóžecím paláci 467 a d. Benátské odplutí na Kytheru – Veronesův Únos Evropy 472. Barevná lahoda Veronesových obrazů 472. Složitost Tintorettova díla 472–475. Zázrak sv. Marka 475. Obrazy v kostele S. Maria dell' Orto 475–477. Tintorettoův umělecký odkaz ve Scuola di S. Rocco 477 a d. Soutěž na malířskou výzdobu a její pracovní etapy 478–480. Ukřížování 480–482. Strop hlavního sálu a christologický cyklus 482–484. Přízemní sál a kostel sv. Rocha 484. Jiná Tintorettova díla; závěr jeho tvorby v kostele S. Giorgio Maggiore 484–486. Benátky a české malířství 486. Drsné pastorály Jacopa Bassana 486–488. Jeho synové Francesco a Leandro 488. Osudy malířství v Benátkách 17. věku: Feti, Liss a Strozzi 489–492. Rozkvět benátské malby v 18. století: Piazzetta a Ricci 492–493. Tiepolo největším mistrem benátské fresky 493–498. Tiepolovy skicy a obrazy 498–499. Synové Giandomenico a Lorenzo 499. Žánrové výjevy Pietra Longhiho 499. Benátky malířským objektem benátských malířů: Canaletto 500. Nostalgická poesie Francesca Guardiho 500–501. Expanse benátské malby v Evropě 501 až 502. Pád aristokratické republiky a konec umělecké epochy 503.

Návrat 503–505

Loučení s Benátkami a Itálií 503. Úvahy o velikosti a přitažlivosti italského umění 504–505.

Doslov (a bibliografická poznámka) 506

Poznámky k citovaným veršům, krásné literatuře a jejich překladům 507

Slovníček nejdůležitějších odborných pojmů 508

Seznam vyobrazení 516

Rejstřík výtvarných umělců 525